

Praktijktrainer Philip Fiedeldij Dop:

Veiliger en gezonder? Kwestie van motiveren en vakkennis

Volgens een onderzoek van de Arbeidsinspectie werkt de buitendienst van de overheden nog steeds niet veilig en gezond. Wat is er aan de hand?

We gingen te rade bij praktijktrainer Philip Fiedeldij Dop.

Op 750 locaties heeft de Arbeidsinspectie de buitendienstwerkzaamheden van 148 gemeenten, elf waterschappen, vijf provincies en zes rijkswaterstaten geïnspecteerd op naleving van de Arbowet. Bij 75 procent van de organisaties zijn één of meer overtredingen vastgesteld. Op dertig locaties was er sprake van onwil om maatregelen te nemen. Een teleurstellend resultaat. Helpt opleiden en een gerichte cursus dan niet? "Natuurlijk wel", zegt Philip Fiedeldij Dop. "Het kost echter telkens weer extra inzet om veilig en gezond te werken. De buitenmensen motiveren, daar draait het om." Vol passie praat Philip op zijn praktijkopleidingsbedrijf Fiedeldij Dop De Groene Praktijk in Biddinghuizen over dit onderwerp. Het kan en moet beter.

De nieuwe Arbowet is arbobeleid op maat maken. Waarom lijkt dit niet te werken?
"De vroegere Arbowet bevatte regeltjes en miste diepgang. Zo zei het: veiligheidsschoeisel met stalen neus is verplicht. Nu ligt de verantwoordelijkheid bij de mensen zelf. De Arbowet zegt nu: 'zo veilig mogelijk'. En bij motorzagen is daarom de motorzagschoen nu verplicht. Een inkoper van een bedrijf vraagt dan: 'Waar staat dat in de wet?' Nergens! Dat is nu eigen verantwoordelijkheid. We zijn echter te gewend aan regels. Gedrag veranderen, op een juiste manier veilig en gezond werken, vraagt extra inzet. Dit kost tijd."

Waar ligt het probleem in de buitendienst?
"Arbeidsomstandigheden controleren bij kantoorwerk is eenvoudig. Probleem bij het buitenwerk is de gevarieerdheid aan werk.

De werkplekken zijn ver weg, de werknemers zijn dus uit het zicht van het management. Controle en toezicht zijn moeilijk. Dit vraagt vakmanschap. Zo kan een toezichthouder slim controleren. Bijvoorbeeld meteen actie ondernemen als de motorzager met krassen op de linkerschoen op de werf komt, dan weet je dat zijn linkerbeen verkeerd staat."

Is de wil om veiliger te werken er wel?
"Bij een juiste uitleg wel. De mensen denken alleen dat ze het wel goed doen. Het werk komt ook met slordig werken af, een fout

Vaak gaat het goed, maar die ene keer...

wordt niet direct afgestraft. Ik maak dat duidelijk met de ijsbergtheorie. Bijvoorbeeld: de basisvaardigheid veilig motorzagen is met je linkerbeen opzij werken. Echter zagen met je linkerbeen naar voren, gaat ook. Hierbij gaat het 300.000 keer goed, je wordt niet afgestraft. 30.000 keer scheert de zaag vlak langs de voet, 3.000 keer wordt de schoen geraakt en 300 keer gaat de ketting door de schoenbeveiliging heen zonder lichamelijke schade. Dertig keer naar de Eerste Hulp, drie keer een opname in het ziekenhuis en één keer is er een blijvende handicap. Dit zet de cursisten wel aan het denken, want dit is ook echt de praktijk."

Dit horen ze aan de koffietafel toch ook?
"Dat klopt, maar gelukkig gaat het vaker goed dan fout. Dat geeft een vals gevoel van veiligheid. Mij is al zes keer aan de koffietafel verteld dat een zager één of meer tenen heeft afgezaagd. Dan krijg ik zo'n ingezaagde schoen mee als voorbeeld voor de cursussen. Als je die schoen ziet, kost het niet meer zoveel moeite om je linkerbeen opzij te zetten."

Helpen VCA en toolbox meetings?
"Jazeker, het is echter voor de lange termijn. Goed voorbeeld is benzeen. In de jaren '70 maakten mariniers pistolen ermee schoon.

Nu heeft die groep bloedkanker, leukemie. De relatie is erkend. Ze krijgen schadevergoeding en de oorzaak is aangepakt. In de buitendienst werken sommigen nog steeds met benzeen, dit zit namelijk in gewone benzine. Maar als een groenmedewerker leukemie krijgt, dan is de relatie niet duidelijk door de diversiteit van het werk."

Waar stuur jij de buitenmensen in bij?
"Met name bewustwording door vakkennis. Duidelijke uitleg. Zo is er al een slag geslagen met alkylaatbenzine. Hierin zit 100 tot 400 keer minder benzeen dan gewone Euro 95. Uit het rapport van de Arbeidsinspectie blijkt dat 117 overheden al gebruik maken van arbeidsvriendelijke alkylaatbenzine."

Wat is je geheim?
"Manier van lesgeven, vakkennis en diepgang. Ik ben een collega-vakman. Toen ik 25 jaar geleden van de lerarenopleiding kwam, was lesgeven een harde confrontatie. Ik kende alle theorie, maar de jongens wilden weten hoe ze de maaimachinemotor moesten ontlichten na een lege tank. Toen ben ik één dag in de week gaan werken bij Voskamp. Dat werd mijn succes, de vakkennis uit de praktijk. Bij Poel leerde de monteur mij alle typen motorzagen af te stellen. Als er een probleem is, onderzoek ik de achtergrond. Zo ben ik in de jaren bij alle importeurs van tuin- en parkmachines geweest voor monteurscursussen. Bovendien werk ik ook als boomverzorger. Een praktijkman voelt die ervaring, er is meteen een klik. Vakmanschap is vooral ervaring. Typerend zijn de woorden van Johan Cruijff: 'Als je het zelf niet kan, kan je het ook niet voordoen'. En dus ook een ander niet leren. Weinig theorie dus en veel praktijk."

Pakken ze de aanwijzingen dan ook op?
"De aandacht is er meteen bij. In de praktijkcursus zien de cursisten hoe ze gemakkelijker veiliger en gezonder kunnen werken. En dát willen ze zelf ook leren."

Zelfs een oude rot in het vak?
"Ja. Grootste probleem is dat velen cursusmoe zijn gemaakt. Hoe ouder, hoe meer onzinnige cursussen ze gevolgd hebben. Ze beginnen dan negatief aan een volgende cursus. Zo had ik een groepje die een cursus mollen vangen had gehad. De dagcursus werd opgevuld met dia's van de mol. Ze hebben geen klem in de hand gehad, geen mol gevangen maar wel een certificaat. Bij mij zijn ze na 5 minuten om. Ik laat zien hoe het moet, vertel het hoe en waarom. Als je een oplossing hebt voor hun probleem, dan willen ze wel op cursus." ■

